Curs 2:

Pre-procesarea datelor

Structura

- Reminder: etape extragere cunoştinţe din date
- Extragerea caracteristicilor
- Tipuri de atribute
- Curatirea datelor
- Reducerea dimensiunii datelor
- Transformarea caracteristicilor

Etape extragere cunoştinţe din date

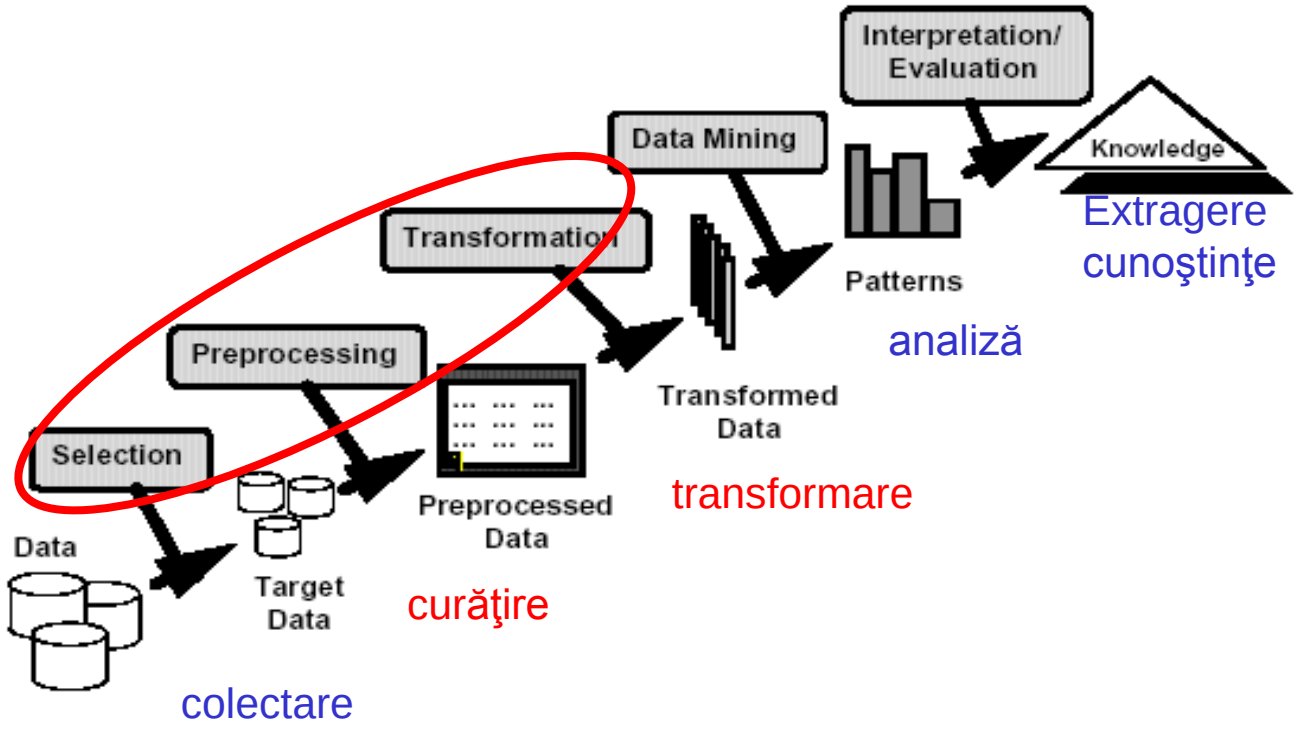

Etape extragere cunoştinţe din date

Exemplu: un comerciant care deţine un sistem de comerţ electronic este interesat să obţină informaţii referitoare la comportamentul clienţilor săi cu scopul de a recomanda anumite produse

Surse de date:

- Fişiere de tip log cu informaţii de conectare

```
98.206.207.157 - - [31/Jul/2013:18:09:38 -0700] "GET
/productA.htm HTTP/1.1" 200 328177 "-" "Mozilla/5.0 (Mac OS X)
AppleWebKit/536.26 (KHTML, like Gecko) Version/6.0
Mobile/10B329 Safari/8536.25” "retailer.net"
```

- Informaţii demografice colectate în procesul de înregistrare al utilizatorilor - stocate într-o bază de date (ex: e-mail, telefon, oraş, categorie de vârstă, categorie profesională)

Cum ar putea fi folosite aceste informaţii?

Etape extragere cunoştinţe din date

Cum ar putea fi folosite aceste informaţii?

Comerciantul ar dori să determine care sunt produsele achiziţionate de către fiecare client

Aceasta necesită:

- Stabilirea corespondenţei între înregistrările din fişierele cu informaţii de logare şi baza de date cu informaţii privind clienţii (problema: erorile pot conţine erori care îngreunează procesul -> poate fi necesară curăţirea datelor)
- Agregarea tuturor informaţiilor de logare corespunzătoare unui client (Problema: nu toate informaţiile sunt neapărat utile -> ar putea necesita selecţie)
- Integrarea informaţiilor din ambele surse de date (ar putea necesita transformarea datelor)

Etape extragere cunoştinţe din date

Principalele etape

- Colectarea datelor (din diferite surse)
- Pre-procesarea datelor
  - Extragerea caracteristicilor (specifice problemei de rezolvat)
  - Curăţirea datelor (ex: eliminarea înregistrărilor eronate sau completarea valorilor absente)
  - Selecţia caracteristicilor (ignoră atributele irelevante, redundante sau inconsistente)
  - Transformarea datelor/ atributelor
    - Transformarea valorilor unui atribut:
      - Numeric -> nominal/ordinal (e.g. valoarea vârstei este transformată într-o categori: foarte tânăr, tânăr, bătrân, foarte bătrân);
      - Nominal -> logic/binar (e.g. fiecărei valori posibile a unui atribut nominal i se asociază un atribut binar)
    - Transformă un set de atribute în alt set de atribute care poartă mai multă informaţie (e.g. explică mai bine variabilitatea din date)
- Analiza datelor (extragerea de cunoştinţe din date)

Extragerea caracteristicilor

Scop:

- Extragerea caracteristicilor semnificative din datele brute (datele pot proveni din diferite surse)

Particularitate:

- Procesul de extragere depinde de specificul domeniului şi necesită expertiză în domeniul respectiv

Exemple: extragerea caracteristicilor din

- imagini
- documente (XML, PDF)
- web logs
- date privind trafic în reţea

Extragerea caracteristicilor

Extragerea informaţiilor privind textura dintr-o imagine:

Abordare bazată pe histogramă:

- Construirea histogramei color (pentru fiecare bandă de culoare şi pt fiecare regiune din imagine)

  H(v)=numărul de pixeli care au valoarea v
- Calcul valori statistice:
  - medie
  - varianţă
  - energie
  - entropie
  - [alţi indicatori statistici (skewness, kurtosis)]
- Obs: dacă imaginea este partiţionată în K^2 regiuni şi pt fiecare regiune şi fiecarea bandă de culoare sunt calculate 4 mărimi statistice atunci imaginii i se asociază un vector cu 12 K^2 caracteristici numerice

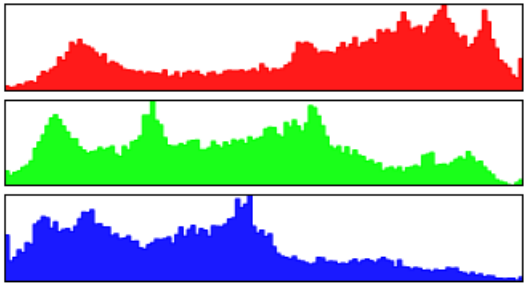

Extragerea caracteristicilor

Extragerea caracteristicilor de textură dintr-o imagine:

Alte variante (ex: [http://www.eletel.p.lodz.pl/programy/cost/pdf_1.pdf]):

- Matrici de co-ocurenţă

0	0	1	1
0	0	1	1
0	2	2	2
2	2	3	3

Image example

$i\backslash j$	0	1	2	3
0	#(0,0)	#(0,1)	#(0,2)	#(0,3)
1	#(1,0)	#(1,1)	#(1,2)	#(1,3)
2	#(2,0)	#(2,1)	#(2,2)	#(2,3)
3	#(3,0)	#(3,1)	#(3,2)	#(3,3)

Construction of co-occurrence matrix

4	2	1	0
2	4	0	0
1	0	6	1
0	0	1	2

$h_{1,0^\circ}$

6	0	2	0
0	4	2	0
2	2	2	2
0	0	2	0

$h_{1,90^\circ}$

Extragerea caracteristicilor

Extragerea caracteristicilor dintr-un document:

1. XML - date semistructurate

```
<PersonalData><PersonDescriptors><DemographicDescriptors><Nationality>francaise</Nationality>
</DemographicDescriptors>
<BiologicalDescriptors><DateOfBirth>1978-01-16</DateOfBirth>
<GenderCode>1</GenderCode>
</BiologicalDescriptors>
</PersonDescriptors>
</PersonalData>
```

…

Prin parsare, se pot extrage caracteristicile demografice:

Nationalitz	Date of birth	Gender
Francaise	1978-01-16	1

Extragerea caracteristicilor

Extragerea caracteristicilor dintr-un document:

2. Fişier text – date nestructurate
3. Exemplu (abordarea bazată pe bag-of-words):

"In document classification, a bag of words is a sparse vector of occurrence counts of words; that is, a sparse histogram over the vocabulary. In computer vision, a bag of visual words is a vector of occurrence counts of a vocabulary of local image features."

a) Eliminarea cuvintelor de legătură (stop words)

"In document classification, a bag of words is a sparse vector of occurrence counts of words; that is, a sparse histogram over the vocabulary. In computer vision, a bag of visual words is a vector of occurrence counts of a vocabulary of local image features."

"document classification bag words sparse vector occurrence counts words sparse histogram vocabulary computer vision bag visual words vector occurrence counts vocabulary local image features."

Extragerea caracteristicilor

Extragerea caracteristicilor dintr-un document – fişier text: abordarea de tip bag-of-words

b) Reducerea cuvintelor la rădăcina lor – stemming (algoritm Porter)

“document classification bag words sparse vector occurrence counts words sparse histogram vocabulariy computer vision bag visual words vector occurrence counts vocabulariy local image features”

[http://textanalysisonline.com/nltk-porter-stemmer]

“document classif bag word spars vector occurr count word spars histogram vocabulari comput vision bag visual word vector occurr count vocabulari local imag featur”

Extragerea caracteristicilor

Extragerea caracteristicilor dintr-un document – fişier text: abordarea de tip bag-of-words

c) Calculul frecvenţelor:

“document classif bag word spars vector occurr count word spars histogram vocabulari comput vision bag visual word vector occurr count vocabulari local imag featur”

Caracteristici extrase:

(bag,2), (classif,1), (comput,1), (count,2), (document,1), (featur,1), (histogram,1), (imag,1), (local,1), (occurr,2), (spars,2), (vector,2), (vision,1), (visual,1), (vocabulari,2), (word,3)

Extragerea caracteristicilor

Extragere caracteristici din fişier log:

```
192.168.198.92 - - [22/Dec/2002:23:08:37 -0400] "GET / HTTP/1.1" 200 6394
www.yahoo.com "-" "Mozilla/4.0 (compatible; MSIE 6.0; Windows NT 5.1...)" "-"
192.168.198.92 - - [22/Dec/2002:23:08:38 -0400] "GET /images/logo.gif HTTP/1.1"
200 807 www.yahoo.com "http://www.some.com/" "Mozilla/4.0 (compatible; MSIE
6...)" "-"
192.168.72.177 - - [22/Dec/2002:23:32:14 -0400] "GET /news/sports.html HTTP/1.1"
200 3500 www.yahoo.com "http://www.some.com/" "Mozilla/4.0 (compatible; MSIE
...)" "-"
```

Prin parsarea fişierului se pot extrage:

Client IP address	Date	Time	Request command	etc.
192.168.198.92	22/Dec/2002	23:08:37	GET / HTTP/1.1	
192.168.198.92	22/Dec/2002	23:08:38	GET /images/logo.gif HTTP/1.1	
192.168.72.177	22/Dec/2002	23:32:14	GET /news/sports.htmlHTTP/1.1	

Extragerea caracteristicilor

Rezultatul unui proces de extragere:

- Matrice de date: fiecare linie corespunde unei înregistrări (articol sau instanţă), fiecare coloană corespunde unei caracteristici (atribut)

Exemplu (CV data):

	Nationality	Date of birth	Gender
CV 1:	Francaise	1978-01-16	1
CV 2:	Roman	1965-09-01	2

….

- Set de instanţe, fiecare instanţa = listă de valori ale caracteristicilor

Exemplu (fişier text):

Fişier 1: (bag,2), (classif,1), (comput,1), (count,2), (document,1), (featur,1), (histogram,1), (imag,1), (local,1), (occurr,2), (spars,2), (vector,2), (vision,1), (visual,1), (vocabulari,2), (word,3)

Fişier 2: …

Tipuri de caracteristici/ atribute

- Numerice (cantitative)

Exemple: vârsta, greutate, preţ, cantitate, temperatură etc.

Specific:

- Valorile atributelor cantitative sunt numere (întregi sau reale)
- Se poate defini o ordine între valori (i.e. se poate calcula: minim, maxim, mediana şi se pot ordona valorile)
- Se pot efectua operaţii aritmetice:
  - Calcul medie, varianţă şi alţi indicatori statistici
  - Alte operaţii: adunare, scădere, înmulţire, împărţire etc (e.g. valoare = preţ*cantitate)

Obs: un caz particular este reprezentat de valorile de tip data calendaristică sau oră (ex: 1975-01-16); are sens să se compare sau să se calculeze diferenţa dintre date dar nu are sens să se înmulţească)

Tipuri de caracteristici/ atribute

- Ordinale (valori discrete aparţinând unei mulţimi ordonate)

Exemple:

Nivele de calitate (e.g: inacceptabil, acceptabil, bun, foarte bun, excelent)

Nivele ale unei caracteristici (e.g: foarte scăzut, scăzut, mediu, ridicat, foarte ridicat)

Specific:

- Valorile pot fi numere, simboluri, şiruri
- Există relaţie de ordine pe mulţimea valorilot (i.e. se poate calcula minim, maxim, mediana şi se pot ordona valorile)
- Nu are sens să se efectueze operaţii aritmetice

Tipuri de caracteristici/ atribute

- Nominale/ categoriale (valori discrete aparţinând unei mulţimi pe care nu se este definită o relaţie de ordine)

Exemple:

Gen (e.g: female, male)

Rasă (e.g. caucaziană, asiatică, africană etc)

Stare civilă

Specific:

- Valorile unei astfel de caracteristici pot fi simboluri, siruri de caractere etc
- Nu se pot aplica operaţii aritmetice sau de ordonare
- Operatii:
  - Verificare egalitate
  - Calcul frecvenţe

Tipuri de caracteristici/ atribute

- Binar (doar două valori posibile: {0,1} sau {False, True})
  - Se utilizează pentru a codifica absenţa/prezenţa unor caracteristici
  - Permite specificarea unor submulţimi (interpretate ca funcţii indicator)

Exemplu: set de tranzacţii

T1: {lapte, pâine, carne}

T2: {pâine, apă}

T3: {unt, carne}

T4: {apă}

Trans.	pâine	unt	carne	lapte	apă
T1	1	0	1	1	0
T2	1	0	0	0	1
T3	0	1	1	0	0
T4	0	0	0	0	1

- Obs: este un exemplu de conversie a datelor (de la nominal la binar)

Conversii între tipuri

Conversia unui atribut numeric într-unul categorial (discretizare)

- Motivation: anumite tehnici de data mining pot fi aplicate doar pt date categoriale
- Idee principală:
  - Domeniul de valori se împarte în subdomenii
  - Se asignează o valoare fiecărui subdomeniu

Exemplu: considerăm atributul “vârsta” care ia valori în intervalul [0,100]; atributul numeric se poate transforma într-unul categorial după cum urmează

Subdomeniu	Valoare
[0, 10)	1
[10,20)	2
[20,30)	3
[30,40)	4
…	
[90,100]	10

Conversii între tipuri

Conversia unui atribut numeric într-unul categorial (discretizare)

Obs:

- Prin discretizare se pierde o parte din informaţie
- O discretizare uniformă (ca în ex. anterior) nu e întotdeauna cea mai adevată (de exemplu intervalul [90,100] conţine de regulă mai puţine valori decât celelalte intervale).

Alte variante:

- Equi-log: domeniul [a,b] este divizat în K subdomenii $[a_1,b_1),[a_2,b_2),\ldots[a_K,b_K]$ a.î. $\log(b_i)-\log(a_i)$ este constant (în loc de b_i-a_i)

Conversii între tipuri

Conversia unui atribut numeric într-unul categorial (discretizare)

- Equi-depth: fiecare subdomeniu are acelaşi număr de înregistrări
- Equi-label: fiecare subdomeniu conţine valori care aparţin aceleiaşi clase (în contextul unei probleme de clasificare pentru care se cunoaşte un set de date etichetate)

Exemplu (valorile atributului “vârsta” sunt ordonate crescător):

Vârsta: 15, 16, 16, 20, 20, 20, 25,26,27,30,30,31

Clasa: c1, c2, c2, c1, c1, c1, c2,c2,c1, c2,c2,c1

Equi-depth: [15,18), [18,22.5), [22.5,28.5), [28.5,31)

Equi-label: [15,15.5), [15.5, 18), [18,22.5), [22.5,26.5), [26.5,28.5), [28.5,30.5), [30.5,31)

Conversii între tipuri

Conversia atributelor nominale în atribute binare (binarizare)

Motivaţie: există tehnici de data mining (e.g. reţelele neuronale) care nu pot prelucra direct atribute nominale

Procedura: un atribut nominal A care ia valori în mulţimea $\{v_1,v_2,\ldots,v_r\}$ este transformat in r atribute binare $Av_1,Av_2,\ldots,Av_r$ a.î. într-o instanţă dată doar unul dintre atribute va avea valoarea 1 iar toate celelalte vor avea valoarea 0.

Exemplu: considerăm atributul social din setul “nursery”

@attribute social {nonprob,slightly_prob,problematic}

şi valori corespunzătoare câtorva instanţe:

	A_nonprob	A_slightly_prob	A_problematic
slightly_prob	0	1	0
nonprob	1	0	0
nonprob	1	0	0
problematic	0	0	1

Curătirea datelor

Scop: eliminarea erorilor şi a inconsistenţelor din date

Tipuri de erori:

- Valori greşite
- Valori absente

Cauze ale erorilor:

- Defecte în dispozitivele de înregistrare a datelor (e.g. senyori)
- Erori umane (e.g. completare greşită)
- Absenţa răspunsurilor (e.g. date confidenţiale)

Valoare eronată

Pacient	Vârsta	Inălţime [cm]	Greutate[kg]
P1	20	170	60
P2	10	1.30	30
P3	22	165	?
P4	8	190	80

Valoare absentă

Date inconsistente

Curătirea datelor

Descoperirea şi corecţia valorilor eronate:

- Utilizând cunoştinţe specifice domeniului (e.g. se pot defini domenii de valori normale)
- Căutând inconsistenţe între valorile aceluiaşi atribut folosind diferite surse de date (e.g. Numele unei persoane poate fi specificat în mai multe moduri, “Ioan Popescu”, “I. Popescu”, “Ioan Popesu”; rasa unei persoane este specificată diferit în diferite instanţe)
- Utilizând o abordare statistică (e.g. Se presupune că datele sunt generate de o distribuţie normală iar valorile atipice sunt considerate erori)

Excepţii,
valori atipice

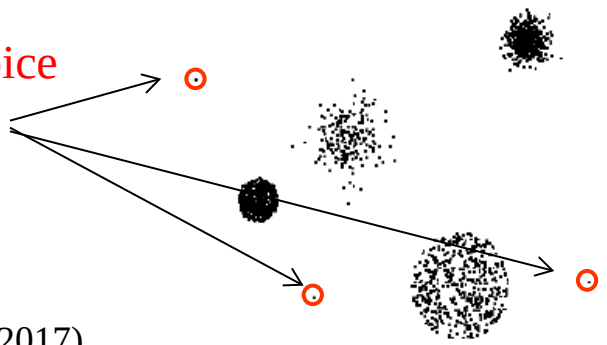

[Tan, Steinbach, Kumar – Introduction to Data Mining]

Curătirea datelor

Cauze ale valorilor absente:

- Omitere în procesul de colectare
- Informaţii care nu sunt furnizate (e.g. Vârsta sau genul într-un chestionar)
- Informaţii nerelevante în anumite contexte (e.g. valoarea venitului în cazul unor copii)

Tratarea valorilor absente:

- Eliminarea înregistrărilor care conţin valori absente
- Asignarea unor valori specifice (e.g. Valoarea absentă este marcată cu 0 iar 0 este considerată o valoare posibilă pt acel atribut)
- Estimarea valorii absente (o astfel de aboradre este denumită imputare) utilizând valori corespondent din înregistrări “similare”. In exemplul anterior s-ar putea folosi 60 (întrucât P1 şi P3 sunt similare în raport cu celelalte atribute). Dacă sunt mai multe înregistrări “similare” atunci se poate folosi valoarea medie a atributului

Selecţia atributelor

Scop:

- Reducerea dimensiunii datelor
- Imbunătăţirea modelului de analiză a datelor (prin eliminarea atributelor redundante)

Exemple:

- Atribute irelevante (e.g. ID)
- Atribute corelate (e.g. BMI=weight/height^2)

Pacient	**Vârsta**	**Inalţime [m]**	**Greutate [kg]**	**BMI**	**ID**	**Clasa**
P1	20	1.70	60	20.8	111	normal
P2	15	1.30	30	17.8	222	subponderal
P3	22	1.65	100	36.7	333	obez
P4	48	1.90	80	22.2	444	normal

Obs: in practică relaţia dintre atribute este ascunsă astfel că nu este evident criteriul de selecţie

Selecţia atributelor

Scop:

- Reducerea dimensiunii datelor
- Imbunătăţirea modelului de analiză a datelor (prin eliminarea atributelor redundante)

Componente ale unei metode de selecţie a atributelor:

- Criteriu de selecţie
- Metoda de căutare (în spaţiul de submulţimi ale atributelor)

Obs:

- Tehnica de selecţie a atributelor (in particular criteriul de selecţie) depinde de caracteristicile tipului de analiză a datelor

Variante:

- Metode nesupervizate de selecţie (e.g. utilizate în contextul grupării datelor)
- Metode supervizate de selecţie (e.g. utilizate în contextul clasificării datelor)

Selecţia atributelor

Căutarea în spaţiul atributelor:

- Considerăm o matrice de date cu n atribute
- Spaţiul de căutare (toate submulţimile posibile de atribute) are dimensiunea 2^n

Abordări posibile:

- Căutare exhaustivă: se analizează impactul fiecărei submulţimi de atribute asupra rezultatului; e fezabilă doar dacă n este relativ mic
- Selecţie înainte:
  - Se porneşte cu un set vid de atribute
  - Se adaugă secvenţial câte un nou atribut (se analizează impactul fiecăruia dintre atributele rămase şi se selectează cel mai bun) – dacă adăugarea nici unui atribut nu îmbunătăţeşte calitatea rezultatului procesul se opreşte
- Selecţie înapoi:
  - Se porneşte cu întreg setul de atribute
  - se elimină secvenţial câte unul dintre atribute (cel prin a cărui eliminare se obţine cea mai mare îmbunătăţire a performanţei)

Selecţie / ierarhizare / ponderare

- In anumite situaţii este mai util doar să se ierarhizeze atributele în ordinea descrescătoare a relevanţei şi să fie lăsat la latitudinea utilizatorului decizia

- Criteriul de ierarhizare este similar celui de selecţie (are ca scop să exprime relevanţa atributului în contextul problemei de analiză tratate)

- Ierarhizarea poate fi realizată asignând ponderi atributelor (o valoarea mai mare a ponderii sugerează că atributul este mai important)
  - Estimarea ponderilor conduce de regulă la necesitatea de a rezolva o problemă de optimizare (e.g determinarea ponderilor care minimizează pierderea de informaţie sau maximizează acurateţea)
  - Ponderile sunt importante în cazul în care tehnica de analiză se bazează pe calculul unor măsuri de similaritate (e.g. Clasificatori de tip nearest neighbor, clustering)

  Exemplu: distanţa euclidiană ponderată $d_w(x,y) = \sqrt{\sum_{i=1}^{n} w_i (x_i - y_i)^2}$

Selecţia atributelor

Criteriu de selecţie - cum se poate evalua un subset de atribute (sau valorile corespunzătoare ale ponderilor)

- Abordare de tip ‘filtru’
  - Selecţia se bazează pe relaţia dintre:
    - atribute (context nesupervizat)
    - atribute şi etichete ale claselor (context supervizat)
- Abordare de tip ‘înveliş’ (wrapper)
  - Calitatea subsetului de atribute este estimată pe baza performanţei clasificatorului sau a modelului de grupare construit pe baza subsetului de atribute

Selecţia atributelor

Abordare de tip filtru

Criterii bazate pe date

- Câştig informaţional
- Compacitate (within-class)
- Separare (between-classes)
- Corelare intre etichete de clase şi atribute
- Informaţie mutuală

Avantaj: cost computaţional relativ mic

Dezavantaj: ignoră impactul setului redus de date asupra algoritmului de extragere a modelului din date

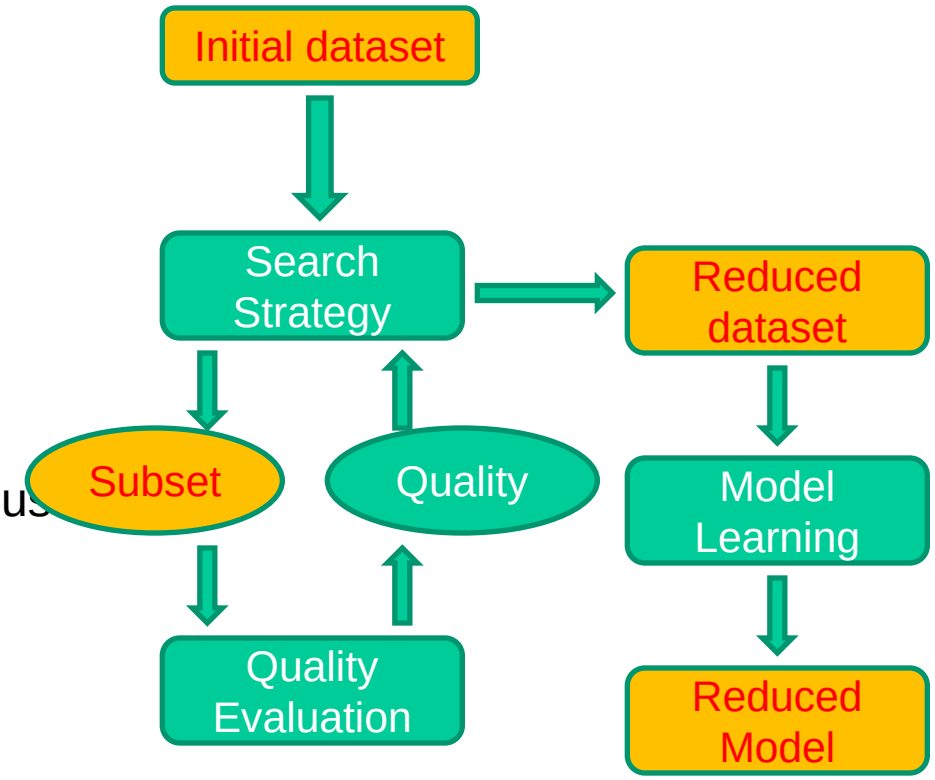

Selecţia atributelor

Exemplu: set artificial de date: 10 atribute, 2 clase

- Atribute 1: identic cu eticheta clasei
- Atribute 2-6: valori aleatoare cu rep. normală $N(m_1,s_1)$ (class 1), $N(m_2,s_2)$ (class 2)
- Atribute 7,8: valori constante pentru toate instanţele
- Atribute 9,10: valori aleatoare uniform repartizate (U(a,b)) pt toate instanţele

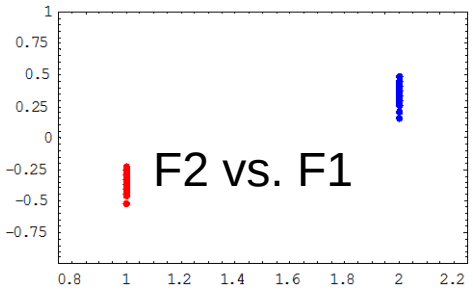

F2 vs. F1

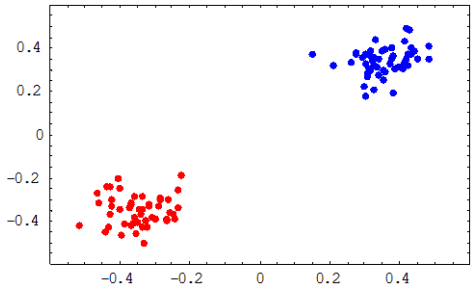

F6 vs. F5

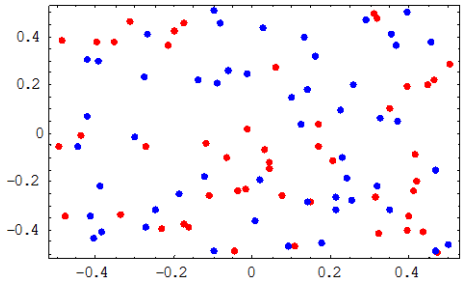

F10 vs. F9

Selecţia atributelor

Criteriu nesupervizat de selecţie (se bazează doar pe date – fără a se cunoaşte etichetele claselor)

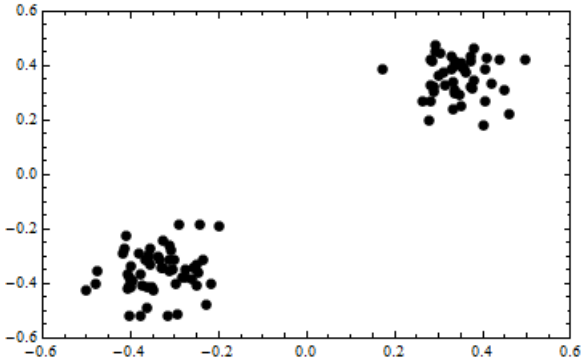

Notaţii:

M={x_1,x_2,…,x_N} set de date cu N instanţe, fiecare conţinând n atribute

A= set de atribute

Idee:

- Se calculează similarităţile între perechile de date din set
- Se calculează entropia asociată matricii de similaritate (este o măsură a informaţiei conţinute în setul de date)
- Se analizează efectul fiecărui atribut asupra valorii entropiei şi se elimină atributele care au cel mai mic impact asupra entropiei

Selecţia atributelor

Criteriu nesupervizat de selecţie

Măsuri de similaritate (calculate folosind un set de atribute A)

Atribute numerice

$$S_{ij}(A) = \exp(-\alpha d(x_i, x_j)), \qquad d(x_i, x_j) = \sqrt{\sum_{k=1}^{n} (x_{ik} - x_{jk})^2}$$

$$\alpha = \text{ct. } (\text{e.g. } 0.5)$$

Atribute nominale/ordinale/binare

$$S_{ij}(A) = \frac{1}{n} \sum_{k=1}^{n} I(x_{ik}, x_{jk}), \quad I(a,b) = 1 \text{ daca } a = b;$$

$$I(a,b) = 0 \text{ daca } a \neq b$$

Selecţia atributelor

Criteriu nesupervizat de selecţie

Entropia $$E(S,A) = -\sum_{i=1}^{N-1}\sum_{j=i+1}^{N}(S_{ij}(A)\ln(S_{ij}(A)) + (1-S_{ij}(A))\ln(1-S_{ij}(A)))$$

Obs: dpdv intuitiv, entropia măsoară impredictibilitatea conţinutului informaţional sau gradul de dezordine

Algoritm

Pas 1. se porneşte cu întreg setul de atribute A

Pas 2. pt fiecare atribut a_i se calculează $E(S,A-\{a_i\})$ şi se ierarhizează atributele crescător după valoarea $E(S,A)- E(S,A-\{a_i\})$

Pas 3. se elimină primul atribut din lista ordonată (atributul a cărui eliminare a condus la cea mai mică pierdere în entropie) şi se repetă Pas 2 – Pas 3 până când rămâne un singur atribut în A (sau până când reducerea în entropie la eliminarea unui atribut depăşeşte un prag)

Selecţia atributelor

Criteriu supervizat de selecţie – atribute cu valori discrete

Gini index: măsoară puterea de discriminare a unui atribut

Notaţii:

$A_1, A_2, \ldots, A_n$ - atribute, $C_1, C_2, \ldots, C_K$ – clase

$v_{i1}, v_{i2} \ldots, v_{ir}$ – valori posibile ale atributului i (se poate utiliza doar pt atribute cu valori discrete; r_i numărul de valori ale atributului A_i)

index Gini pt atributul A_i

$$G(A_i) = \frac{1}{N} \sum_{j=1}^{r_i} n_{ij} G(v_{ij}), \; G(v_{ij}) = 1 - \sum_{k=1}^{K} p_{ijk}^2$$

n_{ij} = numarul de instante pt care A_i are valoarea v_{ij}

$$p_{ijk} = \frac{\text{numar de instante in } C_k \text{ cu } A_i = v_{ij}}{\text{numar de instante cu } A_i = v_{ij}}$$

Interpretare: valori mici ale lui $G(A_i)$ sugerează o putere mare de discriminare a lui A_i

Selecţia atributelor

Criteriu supervizat de selecţie – atribute cu valori discrete

Scor Fisher: măsoară puterea de discriminare a unui atribut

Notaţii: $A_1, A_2, \ldots, A_n$ - atribute, $C_1, C_2, \ldots, C_K$ – clase

$v_{i1}, v_{i2} \ldots, v_{ir}$ – valori posibile ale atributului i (se poate utiliza doar pt atribute cu valori discrete; r_i numărul de valori ale atributului A_i)

$$F(A_i) = \frac{\sum_{k=1}^{K} n_k (\mu_{ik} - \mu_i)^2}{\sum_{k=1}^{K} n_k \rho_{ik}^2}$$

n_k = numar de instante in clasa C_k

μ_{ik} = media valorilor lui A_i corespunzatoare instantelor din C_k

ρ_{ik}^2 = varianta valorilor

μ_i = media valorilor atributului A_i

Interpretare: valori mari ale lui $F(A_i)$ sugerează putere mare de discriminare pt A_i

Selecţia atributelor

Selecţie supervizată/criteriu de ponderare– atribute numerice

$\{x_i^c; i = \overline{1,N}\}$, $x_i^c \in R^n$, $c \in \{1,...,k\}$ eticheta clasa

$w = (w_1,...,w_n)$, vector pondere

d_w - masura disimilaritate

- Compacitate (within-class)

$$C_1(w) = \frac{1}{N}\sum_{c=1}^{k}\sum_{i=1}^{n_r} d_w(x_i^c, m_c),\ m_c = \frac{1}{n_c}\sum_{i=1}^{n_c} x_i^c$$

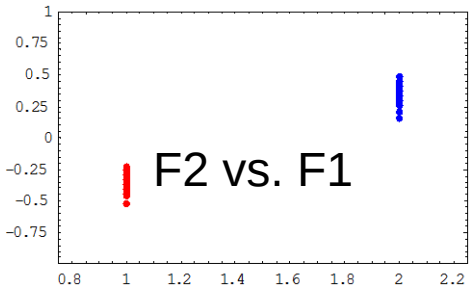

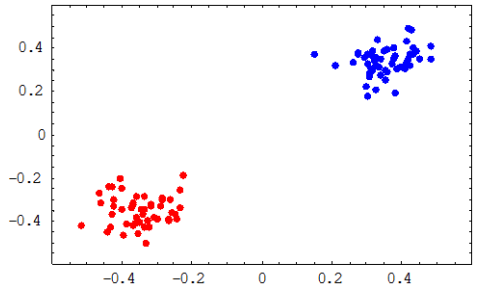

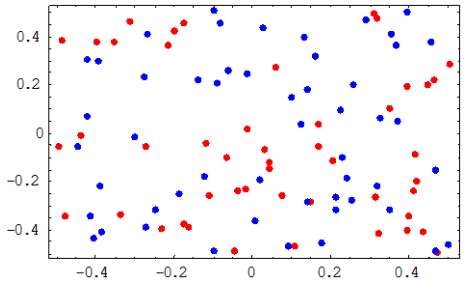

Exemplu:

Set artificial de date: 10 atribute, 2 clase

- Atribut 1: identic cu eticheta clasei
- Atribute 2-6: valori aleatoare din $N(m_1,s_1)$ (clasa 1), $N(m_2,s_2)$ (clasa 2)
- Atributes 7,8: valori constante
- Atribute 9,10: valori aleatoare cu repartiţia uniformă (U(a,b))

Selecţia atributelor

Selecţie supervizată/criteriu de ponderare– atribute numerice

$\{x_i^c; i=\overline{1,N}\}$, $x_i^c \in R^n$, $c \in \{1,...,k\}$ eticheta clasa

$w=(w_1,...,w_n)$, vector pondere

d_w - masura disimilaritate

- Compacitate (within-class)

$$C_1(w)=\frac{1}{N}\sum_{c=1}^{k}\sum_{i=1}^{n_c} d_w(x_i^c, m_c),\ m_c=\frac{1}{n_c}\sum_{i=1}^{n_c} x_i^c$$

(de minimizat)

- C_1(1,1,1,1,1,1,1,1,1,1,1)=0.88
- C_1(1,1,1,1,1,1,1,1,1,0,0)=0.78
- C_1(1,1,1,1,1,1,1,0,0,0,0)=0.78
- C_1(1,1,1,0,0,0,0,0,0,0,0)=0.49
- C_1(1,1,0,0,0,0,0,0,0,0,0)=0.34
- C_1(1,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0)=0

Exemplu:

Set artificial de date: 10 atribute, 2 clase

- Atribut 1: identic cu eticheta clasei
- Atribute 2-6: valori aleatoare din N(m_1,s_1) (clasa 1), N(m_2,s_2) (clasa 2)
- Atributes 7,8: valori constante
- Atribute 9,10: valori aleatoare cu repartiţia uniformă (U(a,b))

Selecţia atributelor

Selecţie supervizată/criteriu de ponderare– atribute numerice

$\{x_i^c; i=\overline{1,N}\}$, $x_i^c \in R^n$, $c \in \{1,...,k\}$ eticheta clasa

$w=(w_1,...,w_n)$, vector pondere

d_w - masura disimilaritate

- Separare (between-class)

$$C_2(w)=\frac{1}{N}\sum_{c=1}^{k} n_c d_w(m_c,m),\ m=\frac{1}{N}\sum_{c=1}^{k} n_c m_c$$

(de maximizat)

- C_2(1,1,1,1,1,1,1,1,1,1,1)=0.51
- C_2(1,1,1,1,1,1,1,1,1,1,0,0)=0.50
- C_2(1,1,1,1,1,1,1,1,0,0,0,0)=0.50
- C_2(1,1,1,0,0,0,0,0,0,0,0,0)=0.49
- C_2(1,1,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0)=0.49
- C_2(1,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0)=0.49
- C_2(1,0,0,0,0,0,0,0,0,0,1,1)=0.50

Exemplu:

Set artificial de date: 10 atribute, 2 clase

- Atribut 1: identic cu eticheta clasei
- Atribute 2-6: valori aleatoare din N(m_1,s_1) (clasa 1), N(m_2,s_2) (clasa 2)
- Atributes 7,8: valori constante
- Atribute 9,10: valori aleatoare cu repartiţia uniformă (U(a,b))

Selecţia atributelor

Abordare de tip “înveliş”

- Acurateţe = număr de date corect clasificate/ număr total de date
- Obs: evaluarea fiecărei submulţimi necesită antrenarea întregului model

Avantaj: se foloseşte de impactul submulţimii de atribute asupra performanţei modelului

Dezavantaj: evaluarea este costisitoare

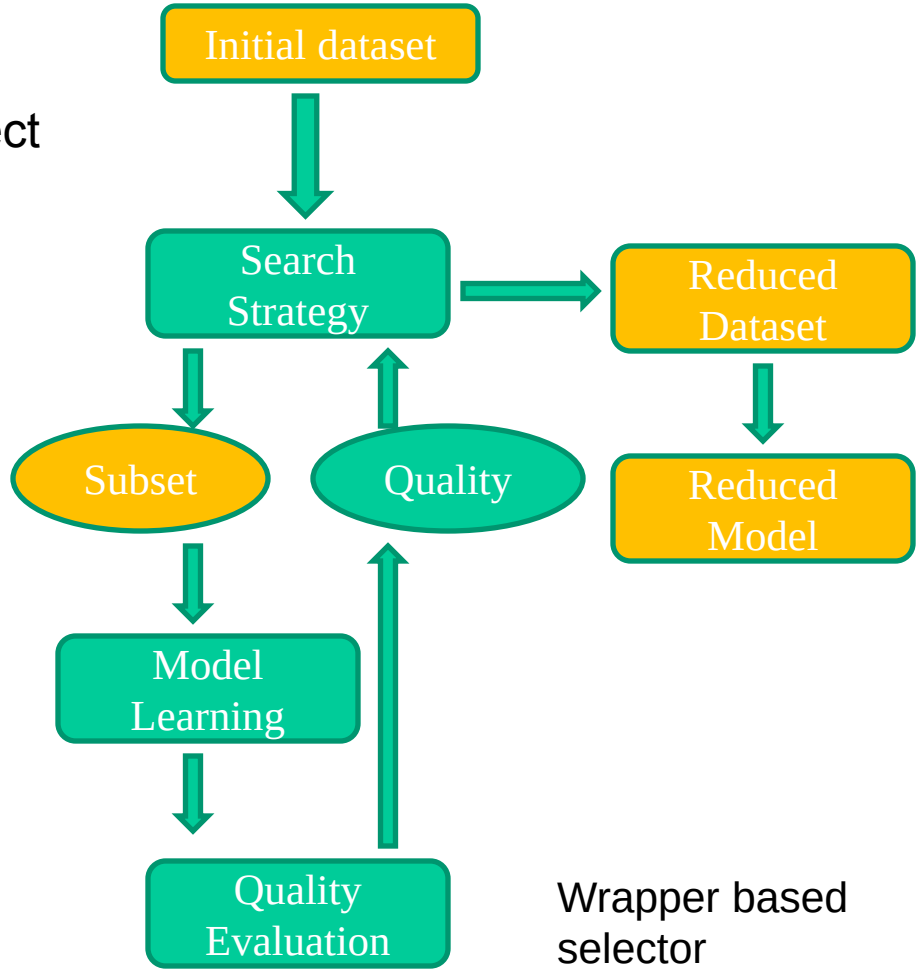

Wrapper based selector

Selecţia instanţelor

Selecţia poate fi aplicată nu doar atributelor ci şi instanţelor.

Exemplu (clasificare în 2 clase):

ar fi suficient să se folosească doar datele din vecinătatea frontierei celor două clase

Abordări:

- Selecţie aleatoare (cu sau fără revenire)
- Selecţie stratificată

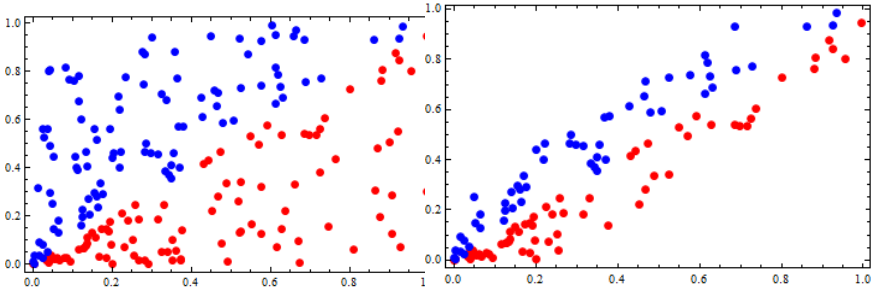

simultan

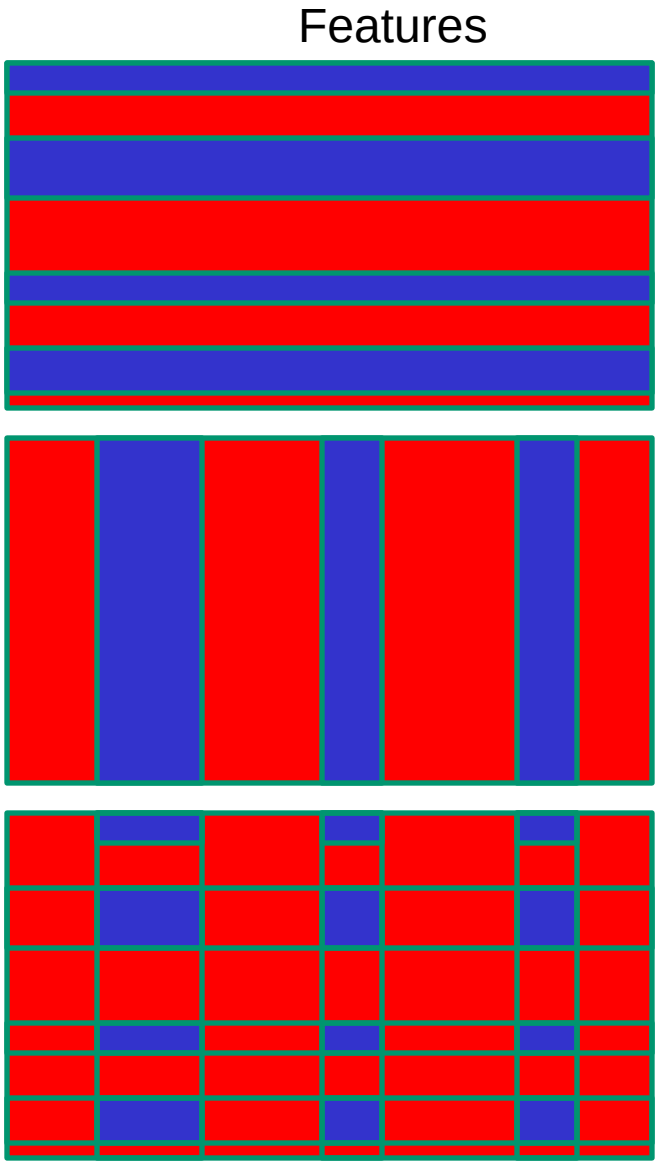

Transformarea atributelor

Scop:

- Îmbunătăţirea calităţii modelului extras din date prin eliminarea influenţei induse de scale diferite pt diferite atribute sau de corelaţii între atribute

Variante:

- Scalare
- Standardizare
- Normalizare
- Proiecţie – analiza componentelor principale (Principal Component Analysis)

Obs: aceste transformări pot fi aplicate doar atributelor numerice

Normalizare

Scalare :

- Scalare liniară
- Este sensibilă la valorile atipice

Standardizare:

- Se scade media şi se împarte la abaterea standard
- Mai robustă decât scalarea liniară

Normalizare euclidiană:

- Se împarte fiecare componentă la normă (e.g. Norma euclidiană)

Scalare liniara :

$$z_i^j = \frac{x_i^j - \min_j}{\max_j - \min_j},\ i = \overline{1,n} \quad j = \overline{1,d}$$

Standardizare :

$$z_i^j = \frac{x_i^j - m(X^j)}{s(X^j)}, i = \overline{1,n} \quad j = \overline{1,d}$$

$$m(X^j) = \frac{1}{n}\sum_{i=1}^{n} x_i^j,\ s(X^j) = \sqrt{\frac{1}{n}\sum_{i=1}^{n}(x_i^j - m(X^j))^2}$$

Normalizare :

$$Z_i = X_i / \|X\|,\ \|X\| = \sqrt{\sum_{j=1}^{d}(x_i^j)^2},\ i = \overline{1,n}$$

Analiza componentelor principale

Principal Component Analysis (PCA):

- Se proiectează datele pe direcţia de variabilitate maximă

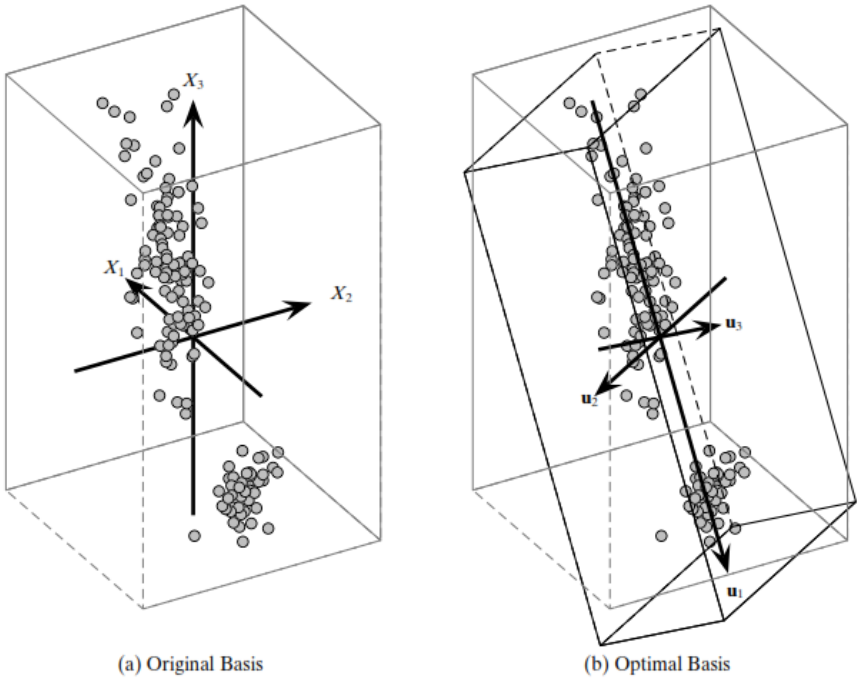

(a) Original Basis (b) Optimal Basis

Iris dataset – 3D bases [Zaki, 2014]

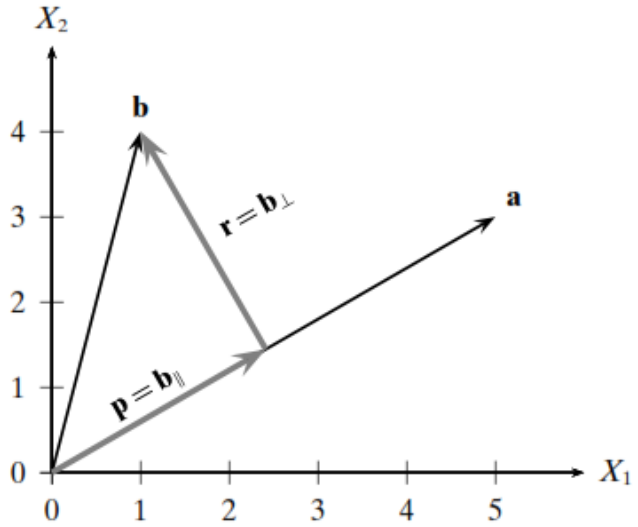

Orthogonal projection [Zaki, 2014]

PCA visualization:
http://setosa.io/ev/principal-component-analysis/

Analiza componentelor principale

Principal Component Analysis (PCA)

Se proiectează datele pe direcţiile care captează cea mai mare variabilitate din date

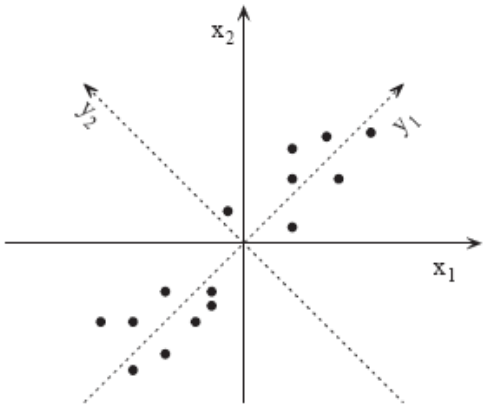

Intrare: set de dat cu N instanţe având n atribute numerice (matrice de date D cu N linii şi n coloane)

Ieşire: matrice de date cu N instanţe având m<n atribute (a.î. este conservată cât mai mult din variabilitatea datelor)

Obs:

- PCA concentrează informaţia privind diferenţele dintre instanţe într-un număr mic de atribute
- PCA se utilizează pt a proiecta un set de date n-dimensional într-un spaţiu m-dimensional astfel încât atributele în noul spaţiu sunt necorelate şi este conservată cât mai mult din variabilitatea datelor

Analiza componentelor principale

Principal Component Analysis (PCA)

Etape principale:

- Se calculează matricea de covarianţă C (matrice nxn cu elementele: C(i,j)=cov(D(i),D(j)), unde D(i) este coloana i a matricii de date D);
- Se calculează valorile proprii şi vectorii proprii ai matricii C vectorii proprii descrescătoare după valoarea proprie corespunzătoare
- Se selectează vectorii proprii care corespund celor mai mari m valori proprii
- Se proiectează setul de date D pe hiper-spaţiul definit de cei m vectori proprii

Analiza componentelor principale

Principal Component Analysis (PCA) – elemente de statistică si algebra liniară

Matrice de covarianta $C = (c_{ij})_{i=\overline{1,n},\, j=\overline{1,n}}$

$$c_{ij} = \frac{1}{N}\sum_{k=1}^{N}(x_{ki}-\mu_i)(x_{kj}-\mu_j) = \frac{1}{N}\sum_{k=1}^{N}x_{ki}x_{kj} - \mu_i\mu_j,\ i=\overline{1,n},\ j=\overline{1,n}$$

μ_i = media valorilor atributului i, c_{ii} = varianta atributului i

C are n vectori proprii $v_1, v_2, ..., v_n$ corespunzatori

celor n valori proprii $\lambda_1, \lambda_2, ..., \lambda_n$

$Cv_i = \lambda_i v_i$ (C transforma vectorii proprii doar prin scalare)

Obs : C este simetrica si pozitiv - semidefinita

($x^T Cx \geq 0$ pt orice vector x) $\Rightarrow$ toate valorile proprii sunt pozitive

Analiza componentelor principale

Principal Component Analysis (PCA) – elemente de statistică si algebra liniară

Proiecţia pe spaţiul definit de un vector (transformare în date uni-dimensionale)

- dacă v este direcţia corespunzătoare unui vector propriu atunci proiecţia lui D pe v est Dv (produsul dintre matricea cu N linii şi n coloane şi a vectorului v cu n elemente)
- Covarianţa noului set de date (e de fapt varianţa întrucât datele sunt uni-dimensionale)

$$\frac{(Dv)^T (Dv)}{N} - (\mu v)^2 = v^T C v = v^T \lambda v = \lambda \|v\|^2 = \lambda$$

$$\text{obs : vectorii proprii sunt ortonormati : } v_i^T v_j = 0,\ \|v\| = 1$$

- Varianţa proiecţiei uni-dimensionale pe un vector propriu este egală cu valoarea proprie corespunzătoare, deci pt a capta cât mai multă variabilitate trebuie aleasă cea mai mare valoare proprie

Analiza componentelor principale

Principal Component Analysis (PCA) – elemente de statistică si algebra liniară

Proiecţia setului de date pe hiper-spaţiul definit de mai mulţi vectori proprii

- Rezultat util din algebra liniară:

$C = P\Lambda P^T$ (C poate fi descompusa folosind matricea de vectori propri)

P are vectorii proprii pe coloane

P este matrice ortogonală : $PP^T = I_{n\times n}$

Λ este o matrice diagonala care contine valorile proprii

- Vectorii proprii (fiind ortogonali) definesc un sistem de axe de coordonate Proiecţia setului D în noul sistem de coordonate este D'=DP
- Intrebare: care este matricea de covarianţă a noului set D' ?

Analiza componentelor principale

Principal Component Analysis (PCA) – elemente de statistică si algebra liniară

Proiecţia setului de date pe hiper-spaţiul definit de mai mulţi vectori proprii

- Intrebare: care este matricea de covarianţă a noului set D’

$$D' = DP,\ \ X_k^{'} = P^T X_k$$

$$C' = \frac{1}{N}\sum_{k=1}^{N}(P^T X_k - P^T M)(P^T X_k - P^T M)^T =$$

$$= \frac{1}{N}\sum_{k=1}^{N} P^T (X_k - M)(X_k - M)^T P =$$

$$= P^T C P = P^T P \Lambda P^T P = \Lambda = diag(\lambda_1, \lambda_2, ..., \lambda_n)$$

Deci din D’ sunt necorelate (matricea de covarianţă este diagonală) şi varianţa corespunzătoare atributului i este a i-a valoare proprie

Analiza componentelor principale

Principal Component Analysis (PCA) – elemente de statistică si algebra liniară

Proiecţia setului de date pe hiper-spaţiul definit de mai mulţi vectori proprii

- Intrebare: ce se întâmplă dacă se păstrează doar m dintre componentele unui vector transformat?
- Raspuns: se conservă doar o fracţiune din variabilitatea datelor
- Ipoteza: valorile proprii sunt sortate descrescător
- Procedura: se calculează raportul varianţelor (R) şi se alege m a.î. R>prag prestabilit (e.g. R>0.95)
- Rezultat: noul set de date (cu cele m atribute obţinute prin proiecţia pe hiper-spaţiul definit de vectorii proprii corespunzători celor mai mari m valori proprii) captează cea mai mare parte din variabilitate (e.g. 95%)

$$\text{Proportia variantelor}: R = \frac{\sum_{i=1}^{m} \lambda_i}{\sum_{i=1}^{n} \lambda_i}$$

Analiza componentelor principale

Exemplu: setul de date iris

4 atribute numerice:

A1=lungime sepale, A2=lăţime sepale, A3=lungime petale, A4=lăţime petale,

3 clase

150 instanţe

Matrice de covarianţă:

1	-0.11	0.87	0.82
-0.11	1	-0.42	-0.36
0.87	-0.42	1	0.96
0.82	-0.36	0.96	1

Vectori proprii (coloane)

0.52	-0.37	0.72	0.26
-0.26	-0.93	-0.24	-0.12
0.58	-0.02	-0.15	-0.80
0.57	-0.06	-0.63	-0.53

Valori proprii: 2.91 0.92 0.14 0.02

R= (2.91+0.92)/(2.91+0.92+0.14+0.02)=0.96 (prin proiecţia datelor pe spaţiul definit de primii 2 vectori proprii se conservă 96% din variabilitatea datelor)

Analiza componentelor principale

Exemplu: setul de date iris

4 atribute numerice:

A1=lungime sepale, A2=lăţime sepale, A3=lungime petale, A4=lăţime petale,

3 clase

150 instanţe

Matrice de covarianţă:

1	-0.11	0.87	0.82
-0.11	1	-0.42	-0.36
0.87	-0.42	1	0.96
0.82	-0.36	0.96	1

Vectori proprii (coloane)

0.52	-0.37	0.72	0.26
-0.26	-0.93	-0.24	-0.12
0.58	-0.02	-0.15	-0.80
0.57	-0.06	-0.63	-0.53

Atribute noi: 0.52*A1-0.26*A2+0.58*A3+0.57*A4

-0.37*A1-0.93*A2-0.02*A3-0.06*A4

Curs următor

Modele de clasificare:

- Concepte de bază
- Clasificatori
  - Vot simplu (ZeroR)
  - Reguli cu un atribut(OneR)
  - Clasificatori bazaţi pe instanţe (kNN)
- Măsuri de evaluare a calităţii clasificării